

SURXONDARYO VILOYATIDA TA'LIM SOHASIDA AMALGA OSHIRILAYOTGAN ISLOHATLAR NATIJASI

Chorshanbiyeva Diyora Chorshanbiyevna

Termiz Davlat Unversiteti Tarix fakulteti

2-kurs magistr talabasi.

chorshanbiyevadiyora@gmail.com

ANNOTATSIYA

Yurtimizda ta'lim sohasida amalga oshirilgan islohatlar va bu islohatlarning Surxondaryo viloyatida amalga oshirilishi. Viloyatda ta'lim sohasida erishgan yutuqlari va yuzaga kelgan kamchiliklarning bartaraf etish yuzasidan amalga oshirilayotgan ishlar.

Kalit so'zlar: Ta'lim to'g'risidagi qonun, Kadrlar tayyorlash milliy dasturi, Prezident maktablari, ijod maktablari, fan olimpiadalari.

ABSTRACT

Reforms implemented in the field of education in our country and implementation of these reforms in Surkhondaryo region. The achievements in the field of education in the region and the work being done to eliminate the shortcomings that have arisen.

Key words: Law on Education, National Program of Personnel Training, Presidential Schools, Creative Schools, Science Olympiads

Inson, uning har tomonlama kamol topishi va farovonligi, shaxs manfaatlarini ro'yobga chiqarishning sharoitlarini va ta'sirchan mexanizmlarini yaratish, eskirgan tafakkur va ijtimoiy xulq-atvorning andozalarini o'zgartirish respublikada amalga oshirilayotgan islohotlarning asosiy maqsadi va harakatlantiruvchi kuchidir. Xalqning boy intellektual merosi va umumbashariy qadriyatlar asosida, zamonaviy madaniyat, iqtisodiyot, fan, texnika va texnologiyalarning yutuqlari asosida kadrlar tayyorlashning mukammal tizimini shakllantirish O'zbekiston taraqqiyotining muhim shartidir.

«Kadrlar tayyorlash milliy dasturi» «Ta'lim to'g'risi»dagi O'zbekiston Respublikasi qonunining qoidalariga muvofiq holda tayyorlangan bo'lib, milliy tajribaning tahlili va ta'lim tizimida jahon miqyosidagi yutuqlar asosida tayyorlangan holda yuksak umumiy va kasb-hunar madaniyatiga, ijodiy va ijtimoiy faollikka, ijtimoiy-siyosiy hayotga mustaqil ravishda mo'ljalni to'g'ri ola bilish mahoratiga ega

bo'lgan, istiqbol vazifalarini ilgari surish va hal etishga qodir kadrlarning yangi avlodini shakllantirishga yo'naltirilgandir.

Dastur kadrlar tayyorlash milliy modelini ro'yobga chiqarishda har tomonlama kamol topgan, jamiyatda turmushga moslashgan, ta'lim va kasb-hunar ixtisosligini ongli ravishda tanlash va keyinchalik puxta o'zlashtirish uchun ijtimoiy-siyosiy, huquqiy, psixologik-pedagogik va boshqa tarzdagi sharoitlarni yaratishni, jamiyat, davlat va oila oldida o'z javobgarligini his etadigan fuqarolarni tarbiyalashni nazarda tutadi.

O'zbekiston Respublikasi davlat mustaqilligiga erishib, iqtisodiy va ijtimoiy rivojlanishning o'ziga xos yo'lini tanlash kadrlar tayyorlash tuzilmasi va mazmunini qayta tashkil etishni zarur qilib qo'ydi va qator chora-tadbirlar ko'rishni: «Ta'lim to'g'risi»dagi Qonunni joriy etishni; yangi o'quv rejalari, dasturlari, darsliklarni hayotga joriy etishni, zamonaviy didaktik ta'limotni ishlab chiqishni; o'quv yurtlarini attestatsiyadan o'tkazishni va akkreditatsiyalashni; yangi tipdagi ta'lim muassasalarini tashkil etishni taqozo etdi.

Bugungi kunda Surxondaryo viloyatida 938 ta umumta'lim maktablarida 51mingdan ortiq o'quvchi ta'lim olmoqda. Ana shu ta'lim maktablarida 45,6 ming nafar oliy (79 foiz) va o'rta maxsus (21 foiz) ma'lumotli o'qituvchilar ishlamoqda.

Yangi tipdagi maktablar va umumta'lim o'quv yurtlari tarmog'i rivojlanib bormoqda. 2020/2021- o'quv yili boshiga (jismoniy yoki ruhiy rivojlanishida nuqsoni bo'lgan bolalar uchun maktablarni hisobga olmagan holda) barcha ta'lim muassasalaridan, bir smenada ta'lim yuritiladiganlari 135 ta (14,5 %), ikki smenada 789 ta (85,1 %), uch smenada 4 ta (0,4 %)ni tashkil etdi. Ta'kidlanganidek, bir smenada 310,2 ming kishi, (61,7 % i) ikki smenada 192,5 ming kishi, (38,2 % i) uch smenada 0,5 ming kishi (0,1 % i) tahsil olmoqda.

Mamlakatimizda ta'lim ustuvorligini e'tirof etgan holda, ta'limning sifati va erkinligini ta'minlash, bu sohada davlat boshqaruvining samarali tizimini yaratish bo'yicha tizimli va keng doiradagi chora-tadbirlar amalga oshirilmogda. So'nggi besh yilda ta'lim sohasida O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 100 yaqin farmon va qarorlari hamda O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 220 dan ortiq qarorlari qabul qilindi. Har yili O'zbekiston Respublikasi davlat byudjetining katta qismi ijtimoiy xarajatlar, jumladan, ta'lim xarajatlari uchun ajratiladi. 2022 yilning 9 oyligida bolalar bog'chalari, maktab, oliy va o'rta maxsus o'quv muassasalarini saqlash xarajatlarini moliyalashtirish uchun davlat byudjetidan 26,4 trln. so'mdan ortiq mablag' ajratildi. Buning natijasida ta'lim sohasi bir qator islohotlar amalga oshirildi.

Xususan, Surxondaryo viloyatida ham yangi turdagi va sifat bosqichidagi umumta'lim maktablari, xususan Prezident maktablari, ijod maktablari, ixtisoslashgan

maktablar faoliyat yuritmoqda. Viloyat maktablardagi o'qituvchilar orasida oliy toifali o'qituvchilarning ulushi **5,3%**ga (reja **5%**) va oliy ma'lumotli o'qituvchilarning ulushi **79%**ga yetkazildi.

-Umumta'lim maktablarini darsliklar hamda boshqa o'quv qo'llanmalari bilan ta'minlash dasturi doirasida **509,0 mlrd.**so'mlik mablag'lar o'zlashtirilishi natijasida:

- tegishli fan bo'yicha metodik qo'llanmalar bilan ta'minlangan o'qituvchilar ulushi (jami o'qituvchilar soniga nisbatan) **10,8%**ni hamda darsliklar hamda boshqa o'quv qo'llanmalar bilan ta'minlangan o'quvchilar ulushi (jami o'quvchilarga nisbatan) **40,9%**ni tashkil etdi;

- maktab o'qituvchilari foydalanishlari uchun **409,2 ming** nushada tegishli fan bo'yicha metodik qo'llanmalar hamda maktab o'quvchilariga **17977,3 ming** nushada darsliklar va o'quv qo'llanmalar chop etildi.

Shuningdek, so'nggi yillarda ta'lim sohasidagi yana bir eng muhim yutug'i bo'lgana **maktabgacha ta'limning** sifat jihatidan yangi tizimi yaratildi. 2019 yilda O'zbekiston Respublikasining "Maktabgacha ta'lim va tarbiya to'g'risida"gi Qonuni qabul qilinib, maktabgacha ta'lim muassasalari kengaytirildi va moddiy-texnika bazasini mustahkamlandi. Mamlakatimizda qamrov doirasi past bo'lgan joylarda maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarmog'ini kengaytirish choralari ko'rilmogda. Xususan, 2022 yilning 9 oyiga mo'ljallangan byudjet parametrlari doirasida Maktabgacha ta'lim vazirligi tizimiga **3,9 trln.** so'mlik mablag'lar moliyalashtirildi. Bu islohatlarning amaliy ifodasini viloyatimiz miqyosida ham yaqol ko'zga tashlanmogda.

Hozirgi vaqtda yurtimizda "Yangi O'zbekiston- maktab ostonasidan boshlanadi" degan g'oya asosida maktab ta'lim tizimida katta o'zgarishlar amalga oshirilmogda. Yoshlarga har tomonlama keng yo'l ochib berish, ehtiyoj va manfaatlarini ta'minlash, qobiliyat va iste'dodlarini ro'yobga chiqarish, hayotda o'z o'rnini topishga yordam berish, ularni oliy ta'limga qamrovini kengaytirish, tadbirkorlik ko'nikmalarini rivojlantirish uchun zarur bo'lgan ishlar amalga oshirilmogda. Jumladan yurtimizda yoshlarga berilayotgan imkoniyatlar misolida o'tgan yilgi 2021-2022 o'quv yilida viloyatimizda umumta'lim maktablarini a'lo bahoga tamomlagan eng iqtidorli o'quvchilarning 220 nafari oltin va 181 nafari kumush medal bilan taqdirlandi. Angor tumanidagi 1-sonli maktab eng yaxshi xorij tili o'qitiladigan maktab tanlovida faxrli II o'rinni olib, 75 mlnni qo'lga kiritdi. Viloyatimizdagi iqtidorli o'quvchilar xalqaro fan olimpiadalarida ham nufuzli o'rinlarni egallab kelmogda. Buning yaqqol misoli sifatida Rossiyaning Sankt-Peterburg shahrida iqtidorli o'quvchilar o'rtasida matematika fani bo'yicha o'tkazilgan internet – olimpiadada surxondaryolik yigit-qizlar ham muvaffaqiyatli ishtirok etdi. Onlayn tarzda o'tkaziladigan sinov natijalariga ko'ra, Qumqo'rg'on tumanidagi 14-sonli ixtisoslashtirilgan umumta'lim maktab-internatining 7-sinf o'quvchisi Mirkamol

Payanov hamda 8-sinf o'quvchilari Husan Xudoyqulov va Ilhom Ziyodullayev II darajali, 9-sinf o'quvchisi O'rol Doniyarov I darajali diplomlar bilan taqdirlandi. Respublika Zakovat intellektual o'yinlarida viloyatimiz yoshlari faol ishtirok etib kelmoqda. San'at va sportda ham katta-katta marralarni zabt etmoqda.

Xulosa o'rnida shuni ta'kidlab o'tish joizki, bularning barchasi yurtboshimizning yoshlarga bo'lgan e'tibori, yaratilayotgan shart-sharoitlar hosilasidir. Xalq manfaatlari ustuvor bo'lgan mamlakatda amalga oshirilayotgan yangiliklar, o'zgarishlar kishi qalbiga katta kuch, g'urur va iftixor bag'ishlaydi. Insonni ma'naviy yuksalishiga har bir o'tayotgan daqiqalarimizdan hikmat qidirishga da'vat etadi. Shu nuqtayi nazardan yoshlarni vatanparvarlik, milliy iftixor ruhida tarbiyalash, yurtimizda milliy madaniyatni yanada rivojlantirish yo'lida barcha birdek mas'ul bo'lishi lozim salohiyatli mutaxassis kadrlar O'zbekistonning ertangi kunini millat kelajagini belgilaydi.

Shu bois zamon talablariga javob beradigan yuksak madaniyatli, bilimdon yoshlarni tarbiyalash davlatimiz siyosatining ustuvor yo'nalishi sifatida belgilanishi o'z navbatida uchinchi Renessans poydevorini qurish yo'lida belbog'lagan Yangi O'zbekiston uchun bu juda muhimdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI (REFERENCES)

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022 yil 11 maydagi "2022-2026 yillarda xalq ta'limini rivojlantirish bo'yicha milliy dasturni tasdiqlash to'g'risida"gi PF-134-son farmoni.
2. Surxondaryo viloyati Xalq ta'limi boshqarmasining statistika ma'lumotlari.
3. Surxon tongi gazetasi 2022-yil sentabr 39-soni
4. Edu.uz sayti
5. Daryo.uz sayti